
Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

En första anmälan om misstänkt oredlighet i forskning inkom till nämnden 26 oktober 2020. Anmälaren, [REDACTED], har över tid utökat ärendet med ytterligare anmälda projekt och material. Det material som inkommit till nämnden fram till 31 mars 2022 har behandlats under samma ärende.

Anmälningarna avser forskningsprojekt finansierade av Energimyndigheten med [REDACTED], professor vid Lunds universitet, som projektledare. Forskningen avser bland annat att undersöka korrelationen mellan belysning och mående i olika miljöer. Forskningspersonerna i de olika projekten har fått vistas i miljöer med olika typer av artificiell belysning, exempelvis traditionella lysrör eller led-belysning, under försöksperioden som löpt under flera månader. Under försöksperioden har forskningspersonerna fått rapportera om sitt mående och mätningar av kortisol och, i ett projekt, melatonin har genomförts med jämna intervall.

Följande fem projekt finansierade av Energimyndigheten är anmälda i ärendet:

Projekt			
	Projektnr. och titel i Energimyndighetens projektdatabas om tillgängligt	Anmälan inkom till nämnden	Datum för projektslut hos Energimyndigheten
1	[REDACTED]	201026	Juni 2014
2	[REDACTED]	210613-210630	101231
3	[REDACTED]	210612-210630	071001

4	[REDACTED]	210628	111231
5	[REDACTED]	211119	160531

Projekt 2 och 3 var preskriberade när anmälan kom in och omfattas därmed inte av nämndens prövning. För övriga tre projekt finns varsin publikation och/eller slutrapport att tillgå i anmälan.

Publikationer		
Projekt	Publikation	Publikationsdatum
1	[REDACTED]	161025
4	[REDACTED]	110711
5	[REDACTED]	150704

Anmälan gäller fabricering av data och anmälaren hävdar att de kortisoldata och melatoninindata som har redovisats i publikationerna är fabricerade i samtliga anmälda projekt.

Den anmälda bestrider att han gjort sig skyldig till fabricering av data. Han menar att alla data finns att tillgå, att de lämnat ut allt material som anmälaren har begärt och att anmälaren även har erbjudits möjlighet att komma till institutionen i Lund för en genomgång av data, men att hon då har avböjt. I sitt yttrande redovisar den anmälda vem som har ansvarat för datainsamlingen och vilka han har samarbetat med för respektive anmält projekt. För projekt 1 och 5 utfördes datainsamling och analys i Sverige. För projekt 4 utfördes datainsamling i Storbritannien och analys gjordes i samarbete med de engelska kollegorna vid Bartlett Graduate School, UCL, London.

Nämnden har kontaktat samtliga personer som anges i den anmäldes yttrande och de bekräftar yttrandet samt att förfälskning av data inte har förekommit i något fall. De har erbjudit vidare dokumentation om nödvändigt. Nämnden har vidare kontaktat laboratoriet för klinisk kemi vid Linköpings universitetssjukhus där proverna har analyserats. Forskningsprojektskoordinatören vid laboratoriet, Dzeneta Dernroth, har bekräftat att proverna från projekten har analyserats där.

I ärendet har nämnden endast prövat [REDACTED] ansvar. Övriga medförfattareshar ansvar har inte prövats.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Preskription

Enligt 8 § i lagen får prövning av oredlighet i forskning inte grundas på omständigheter som är äldre än tio år när ärendet inleds, om det inte finns särskilda skäl för en prövning.

Två av de anmälda projekten (listade som 2 och 3 ovan) har slutdatum som var äldre än tio år när de anmäldes till nämnden. Dessa två projekt har därför inte omfattats av nämndens prövning.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet¹ ². De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed³. Fabricering beskrivs, enligt förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat.

Av handlingarna i ärendet framgår det att data finns att tillgå i samtliga projekt som har omfattats av nämndens prövning. Nämnden har inte sett någon anledning att ifrågasätta de uppgifter som laboratoriet i Linköping har lämnat. Misstankarna om fabricering av data saknar därför grund.

Nämndens bedömning är att fabricering av data inte har förekommit och finner därför sammanfattningsvis att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

¹ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

² Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

³ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Sofia Ramstedt. I handläggningen har även kanslichefen Karin Nylén deltagit.

Thomas Bull
Ordförande

Sofia Ramstedt
Handläggare